

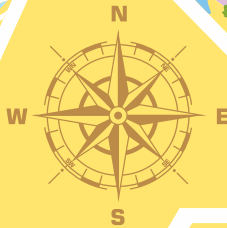

DOLINA
KARPIA

POZNAJEMY DOLINĘ KARPIA

GRA EDUKACYJNA

INSTRUKCJA

DOLINAKARPIA.EU

POZNAJEMY DOLINĘ KARPIA

GRA EDUKACYJNA

Dolina Karpia to atrakcyjny turystycznie i przyrodniczo obszar siedmiu gmin (Brzeźnica, Osiek, Polanka Wielka, Przeciszów, Spytkowice, Tomice, Zator) położonych w Małopolsce Zachodniej. Obejmuje teren historycznego zagłębia hodowli karpia i rozciąga się na setkach hektarów w dolinie Wisły i Skawy. Tradycje hodowli karpia sięgają na tym obszarze XIII wieku i kontynuowane są w prawie niezmienionej, tradycyjnej formie do dnia dzisiejszego. W **Dolinie Karpia** hodowany jest karp zatorski, jedyna ryba w Polsce i jeden z 44 polskich produktów chronionych w Unii Europejskiej oznaczeniem geograficznym. Stawy karpiowe to wymarzone miejsce dla miłośników przyrody, gdyż stanowią ostoję dla wielu gatunków flory i fauny, w tym również gatunków zagrożonych w skali krajowej i europejskiej. Występuje tu największe w Polsce łęgowisko ślepowrona, faunistycznego symbolu Doliny. Na części obszaru utworzono trzy ostoje Europejskiej Sieci Ekologicznej Natura 2000.

Życzymy udanej zabawy i zapraszamy do odwiedzenia i poznania **Doliny Karpia**.

ZASADY GRY

Grę rozpoczyna najmłodszy gracz. Gracze wcielają się w turystów, którzy rzucając kostką i przesuając pionki zwiedzają 7 gmin wchodzących w skład **Doliny Karpia**. Gra zawiera 30 kart z pytaniami, na które gracze odpowiadają stając na polu oznaczonym literą K. Jeśli gracz poprawnie odpowie na pytanie to przesuwa pionek o jedno pole do przodu. Po złej odpowiedzi gracz musi wykonać zadanie dodatkowe. Gracz, który dobrze odpowie i wykona zadanie dodatkowe może przesunąć pionek o dwa pola do przodu. Karta po odpowiedzi trafia na dół stosu kart. Poprawne odpowiedzi na pytania znajdują się w instrukcji. Wygrywa gracz, który dotrze do **METY** jako pierwszy.

przesuwamy pionek o 3 pola do przodu

odkrywamy pierwszą kartę z góry i czytamy pytanie

ilość wyrzuconych oczek mnożymy przez 2

przesuwamy pionek na miejsce wskazane strzałką

karty z pytaniami tasujemy przed każdą rozgrywką i układamy na polu z napisem "KARTY"

miejsca wyjątkowo atrakcyjne warte zwiedzenia

Gmina Zator - korona królewska symbolizuje bogatą tradycję historyczną Księstwa Zatorskiego.

1 Karpie z Księstwa Zatorskiego trafiały na wawelskie stoły w latach 1445–1564

Kompleksy stawowe Zatorszczyzny należą do najstarszych i jednych z największych w naszym kraju ośrodków hodowli karpia. Łączna powierzchnia stawów wynosi około 2000 ha. Do najciekawszych kompleksów należą: Przeręb, Spytkowice, Bugaj oraz Rudze. Stawy te powstały prawdopodobnie w XIV wieku. Na obszarze trzech gmin Doliny Karpia: Zatora, Przeciszowa i Spytkowic hodowany jest karp zatorski. Jest on najbardziej charakterystycznym produktem utożsamianym z Doliną Karpia. Hodowany jest wyłącznie w ziemnych stawach karpionych, zgodnie z zatorską metodą opartą na dwuletnim systemie chowu.

Walory smakowe karpia zatorskiego cenione były już przez królów polskich w średniowieczu, dlatego też karp z tutejszych stawów nazywany jest królewskim. Karpie z Księstwa Zatorskiego trafiały na wawelskie stoły w latach 1445–1564. Również współcześnie potrawy z karpia zatorskiego cieszą się uznaniem smakoszy, co potwierdzają nagrody zdobywane w licznych konkursach.

2 Skala

Roch de la Croix urodził się w Montpellier (Francja) w 1295 roku w rodzinie magnackiej. Jego imię pochodzi od francuskiego *Roche* i oznacza „skałę”: człowieka odpornego, twardego. Jego narodzinom towarzyszył niezwykle znak – na lewej piersi dziecka widoczne było znamię w kształcie czerwonego krzyża. Odczytano go jako zapowiedź życia świątobliwego, nacechowanego cnotami, ale też cierpieniem. Od 2020 roku Święty Roch jest patronem miasta i gminy Zator. Mieszkańcy Zatora otaczali św. Rocha wielką czcią już od XVII wieku, aż do dnia dzisiejszego jest on strażnikiem chroniącym przed chorobami i zarazą.

3 Zadra

W Zatorze i Preciszowie znajduje się największy park rozrywki w Polsce. Ma w swojej ofercie kilkadziesiąt atrakcji, które znajdują się na obszarze 35 ha i są przeznaczone dla wszystkich grup wiekowych. Park jest podzielony na kilka obszarów tematycznych: Bajkolandia, Strefa familijna, Strefa ekstremalna, Water Park, Smoczy Gród. Znajdująca się w parku rozrywki Zadra, to najwyższy na świecie drewniany rollercoaster. Ma 63,8 m wysokości, 90 stopni nachylenia przy spadku i osiąga prędkość max. 121 km/h.

4 Argentynozaur

W Zatorze znajduje się również park rozrywki stworzony dla najmłodszych z myślą o ich edukacji poprzez rozrywkę. Kompleks składa się z parków tematycznych: Park Ruchomych Dinozaurów, Park Owadów, Park Mitologii, Lunapark. W Parku Ruchomych Dinozaurów zobaczyć można ponad 100 różnych dinozaurów, m.in. największego na świecie ruchomego Argentynozaura, mającego ponad 35 metrów długości. Argentynozaur to największy znaleziony dinozaur należący do grupy zauropodów z rodziny tytanozaurów. Żył w okresie środkowej kredy na terenie dzisiejszej Argentyny. Szacuje się, że ważył około 80-100 ton przy wysokości 13 m i długości 44 m.

5 Jaskółka brzegówka

Jaskółka brzegówka (*Riparia riparia*) to gatunek ściśle chroniony. Jest najmniejszą z trzech gatunków jaskółek, które występują w Polsce (długość jej ciała to około 12 cm). Ciemna, wierzchnia część ciała i półobroża na piersi kontrastują z jasnym brzuchem i gardłem. Warto zwrócić uwagę na spód skrzydeł, który u brzegówki jest w całości ciemny, w przeciwieństwie do dwóch pozostałych gatunków: dymówki i oknówki. W okresie lęgowym można ją spotkać nad rzekami o stromych, urwistych brzegach, a także w piaszowniach, żwirowniach, a nawet na placach budów - wszędzie tam gdzie ptak ten znajdzie niedostępne skarpy, w których zakłada kolonie.

BRZEŹNICA

Gmina Brzeźnica – statek (galar) symbolizuje atrakcyjne położenie w obszarze nadwiślańskim, nawiązując do historii regionu – tradycji flisackiej.

6 Draboż

Na południu gminy Brzeźnica góruje Pasma Draboża zwane też Pasmem Niedźwiedzim, stanowiące część Pogórza Wielickiego, wchodzącego w skład Pogórza Zachodnio-beskidzkiego, leżącego w obrębie Karpat Zewnętrznych. Pasma Draboża rozciąga się na odcinku 9 km. Przełęcz Zapusta (427 m n.p.m.) dzieli je na dwie części. W części południowo-wschodniej najwyższym szczytem jest Draboż (432 m n.p.m.), a w południowo – zachodniej kolejno: Niedźwiedzia Góra (430 m n.p.m.), Góra Jurczakowa (414 m n.p.m.) i Trawna Góra (421 m n.p.m.). Ze stoków Pasma Draboża i Lasu Burzyńskiego wypływają liczne strumienie oraz rozciąga się niezwykle widok na rzekę Wisłę.

7 Galar

Tradycje flisackie gminy Brzeźnica sięgają średniowiecza. Wtedy rozwinęła się tu żegluga rzeczna. Wieś Łączany stała się kolebką wytwarzania galarów, a okoliczni mieszkańcy opanowali sztukę flisactwa. W okresie międzywojennym Łączany określano stolicą wiślanego galarnictwa, ponieważ to właśnie w nich budowano barki, którymi później spławiano towar rzeką. We wrześniu 1939 roku flisak z Łączan,

Franciszek Misia dokonał bohaterskiego czynu. Na własnym galarze przewiózł Wisłą najcenniejsze zbiory (w tym arras) z zamku na Wawelu do Kazimierza Dolnego. W 2011 roku w Brzeźnicy dokonano niezwykłego odkrycia archeologicznego, jakim był galar płaskodenny, który z ładunkiem kamienia zatonął na Wiśle, najprawdopodobniej na przełomie XVIII i XIX wieku. Na jego podstawie odtworzono replikę galara, która obecnie stanowi atrakcję turystyczną.

8

Wisła

Stożek wodny w Łączanach powstał pod koniec lat 50-tych jako obiekt mający ułatwić pobór wody dla elektrociepłowni w pobliskiej Skawinie. Oprócz tego, spełnia zadania ochrony przeciwpowodziowej i obsługi żeglugi śródlądowej. W 2004 roku na istniejącej zabudowie hydrotechnicznej wybudowana została mała elektrownia wodna należąca do Zespołu Elektrowni Wodnych Niedzica. Ta mała elektrownia wodna nie obciąża środowiska naturalnego, stanowi także miejscowe źródło energii odciążające całą sieć energetyczną. Tego rodzaju urządzenia działają również jak biologiczne oczyszczalnie wody.

9

Pobiedr

Obwarzanek pobiedrski to nieduży, owalny wyrób cukierniczy, z otworem w centralnej części, dobrze wypieczony, posypany ziarenkami maku, od spodu płaski, od góry lekko wyrośnięty. Obwarzanki pobiedrskie znane są na terenie Sosnowic od ponad 100 lat. Nazwa pochodzi od pierwotnego miejsca jego sprzedaży – wsi Pobiedr. W Pobiedrze, dzięki przywilejowi Cesarza Franciszka II Habsburga z 1811 roku, organizowano jarmarki, na których sprzedawano m.in. obwarzanki. Na przestrzeni lat zaprzestano wprowadzenia organizowania jarmarków w Pobiedrze, jednak tradycja wypieku obwarzanków była kontynuowana w domach i przetrwała do dnia dzisiejszego. W 2016 roku obwarzanek pobiedrski został wpisany na listę produktów tradycyjnych województwa małopolskiego.

Gmina Tomice – plecionka (wiklinowa) symbolizuje zagłębienie wikliniarskie regionu, bogatą i międzypokoleniową tradycję rękodzielniczą.

10 Pomnik Lotników Amerykańskich w Zygodowicach

Pomnik Lotników Amerykańskich znajduje się na skraju lasu w Zygodowicach, przy drodze biegnącej z Wyżrału do Ryczowa. Usytuowany jest w miejscu, w którym do 1947 roku znajdowała się ziemna mogiła z ciałami sześciu członków załogi amerykańskiego samolotu bombowego Liberator B-24 o nazwie „Hell's Angel”, zestrzelonego 13 września 1944 roku przez niemiecką artylerię przeciwlotniczą. Pomnik upamiętniający to tragiczne wydarzenie został odsłonięty w 1991 roku. Rok później przy obelisku ustawiono marmurową tablicę zawierającą nazwiska poległych lotników i kobiety poparzonej paliwem zestrzelonego samolotu.

11 XVI w.

Kościół parafialny pw. Wniebowzięcia Najświętszej Maryi Panny w Woźnikach wybudowany został w I połowie XVI wieku. Jest to kościół drewniany, konstrukcji zrębowej, oszalowany i pokryty gontem, jednonawowy, z wieżą na słup. Wieża pochodzi z 1787 roku. Do nawy od południa przylega murowana kaplica z 1840 roku. Kościół zaliczany jest do najcenniejszych zabytków gotyckiej architektury na Szlaku Architektury Drewnianej województwa małopolskiego.

Szlak Architektury Drewnianej w Małopolsce tworzy 255 najcenniejszych i najciekawszych zabytkowych obiektów drewnianych (w Dolinie Karpia są to drewniane kościoły w Woźnikach, Radoczy, Osieku, Głębowicach, Polance Wielkiej, Graboszycach, Marcyporębie i Sosnowicach).

12 Woźniki

Woźniki są jedną z najstarszych wsi Ziemi Wadowickiej, założoną w XII wieku. Obecnie jest znanym w Polsce ośrodkiem wikliniarstwa, stąd potoczna nazwa wsi to Wiklinowa Wioska. Aby zwiedzić miejscowość można udać się questem „Szlakiem Wikliniarstwa

w Woźnikach” i poznać historię wikliniarstwa, proces obróbki wikliny, sprzęty wykorzystywane dawniej i dzisiaj oraz podczas warsztatów stworzyć wiklinowe cudeńka.

Quest to edukacyjna gra terenowa, która łączy w sobie elementy zabawy i nauki, poszukiwań skarbu i radości odkrywania! Czytając wierszo-

wane wskazówki, uczestnik podąża questem w terenie i poznaje sekrety danego miejsca. Na końcu drogi na odkrywców czeka „skarb”.

13 Galeria Sztuki Bałysówka

Galeria Sztuki Bałysówka swoją nazwę zawdzięcza Wincentemu Bałysowi, rzeźbiarzowi urodzonemu w Tomicach, wykształconemu w krakowskiej ASP, który zginął na początku II wojny światowej. Galeria mieści się w starej, odremontowanej drewnianej chacie z bali modrzewiowych, tkanej mchem z 1866 roku, przy której zgromadzone są narzędzia rolnicze z ubiegłego wieku. Można tu nie tylko podziwiać, ale także kupić obrazy olejne, akwarele, rzeźbę i ceramikę, a także wziąć udział w warsztatach ceramicznych bądź warsztatach malowania na drewnie. Galeria należy do Ekomuzeum Doliny Karpia - sieci atrakcji w terenie prezentujących „żywe” dziedzictwo przyrodnicze, historyczne i kulturowe Doliny Karpia.

14 Kładzionka ziemniaczana witanowicka

Kładzionka ziemniaczana witanowicka to placek przygotowany z ugotowanych ziemniaków z dodatkiem cebuli, mąki, jaj i przypraw takich jak sól i pieprz oraz usmażony na wieprzowym smalcu. Kładzionki ziemniaczane witanowickie znane są na terenie Witanowic od ponad 60 lat. Gospodynie uczyły się ich przyrządzania od swoich matek i babek. Była to potrawa tania i bardzo prosta w przygotowaniu,

należała więc do jednych z głównych potraw spożywanych przez tutejszych mieszkańców. Popularność kładzionek była związana z uprawianymi na tym obszarze ziemniakami, zwanymi potocznie zimniokami witanowickimi. W 2016 roku kładzionki ziemniaczane witanowickie zostały wpisane na listę produktów tradycyjnych województwa małopolskiego.

Gmina Przeciszów – ptak (ślepowron) symbolizuje bogactwo fauny, w szczególności ptaków, kompleksów stawowych w Przeciszowie (jednych z najcenniejszych w Europie), a także rezerwat przyrody „Przeciszów”.

15 Rezerwat przyrody „Przeciszów”

Rezerwat przyrody „Przeciszów” to kompleks leśny o powierzchni 85,51 ha, który utworzony został w 1995 roku w celu zachowania ze względów naukowych, dydaktycznych i krajo-brazowych wielogatunkowego lasu grądowego oraz licznych gatunków chronionych flory i fauny. Wśród roślin rzadkich i chronionych warto podkreślić obecność silnie trującego krzewu – wawrzyńka wilczełyko, który tworzy kwiaty przed pojawieniem się liści, często już z końcem lutego. Rezerwat leży w obrębie obszaru specjalnej ochrony ptaków sieci Natura 2000 Dolina Dolnej Skawy (PLB120005).

16 Ślepowron

Ślepowron (*Nycticorax nycticorax*) to gatunek ściśle chroniony osiągający długość ciała około 62 cm. W jego ubarwieniu dominuje popielaty kolor, z ciemnym grzbietem i czapeczką. W okresie lęgowym widać na głowie skromny, leżący pióropusz złożony z kilku ozdobnych, białych i długich piór. Młode mają zupełnie odmienny wygląd.

Na brązowym tle mają gęsto usiane jasne plamy. Jest to gatunek o aktywności nocnej, który dzień przesypia ukryty w gęszczu roślinności. Najchętniej zasiedla kompleksy stawów hodowlanych i dawne, wyłączone z eksploatacji, zalane wyrobiska poźwirowe. Ślepowron zasiedla regularnie i w dużej liczbie tylko jeden obszar w naszym kraju: stawy hodowlane w Dolinie Górnej Wisły. Liczebność w ostatnich latach utrzymuje się na podobnym poziomie z lekką tendencją wzrostową, zbliżając się do progu 1300 par lęgowych.

17 Stawy w kompleksie stawowym Przeręb

Kompleks stawów rybnych Przeręb (tzw. Stawy Przeręb) należy do największych w Dolinie Karpia (461 ha). Tworzą go 23 stawy, z których największym jest Pilawa (78 ha). Jest to jednak wyjątek, ponieważ powierzchnia lustra wody zdecydowanej większości stawów w Dolinie Karpia nie przekracza 40 ha. Stawy te powstały prawdopodobnie w XIV wieku i należą do najstarszych w kraju. Miejsce to słynie z populacji roślin takich jak: kotewka orzech wodny i grzybieńczyk wodny oraz bogactwa ptaków wodno-błotnych. Między stawami wyznaczono dwie niezwykle urokliwe ścieżki przyrodnicze pełne kameralnych punktów widokowych, idealnych do obserwacji dzikiej natury: „Marynin” o długości 3,4 km oraz „Maurycy” o długości 5,45 km. Stawy Przeręb zostały objęte specjalną ochroną ptaków Natura 2000 Dolina Dolnej Skawy (PLB120005).

18 Dolina Dolnej Skawy

Obszar Natura 2000 Dolina Dolnej Skawy (PLB120005) obejmuje największe kompleksy stawów na Ziemi Oświęcimsko - Zatorskiej: Spytkowice, Przeręb, Bugaj i Stawy Monowskie oraz dolinę rzeki Skawy. Stawy karpiove Doliny Karpia, zlokalizowane na obszarze Natura 2000 Dolina Dolnej Skawy, należą do największych i zarazem najciekawszych przyrodniczo kompleksów stawowych w Polsce. Poszczególne kompleksy stawowe pod względem przyrodniczym są do siebie podobne. Podstawowym ich walorem jest ogromne bogactwo ptaków, w sumie stwierdzono tu ponad 270 gatunków, co sprawia, że jest to jedno z najciekawszych miejsc do obserwacji ptaków wodno-błotnych w Polsce.

Gmina Polanka Wielka – motyw roślinny symbolizuje łąki i pola uprawne, punkty z widokiem na Wyżynę Krakowską i Śląską, Kotlinę Oświęcimską oraz pasmo Beskidu Małego.

19 Prażonki Polańskie

Tradycja przygotowywania prażonek polańskich jest związana z jesiennym wykopywaniem ziemniaków. Dawniej były przygotowywane przed wyjściem z domu do pracy. Pokrojone ziemniaki, marchewka, cebula, boczek, kiełbasa i posiekana natka pietruszki, ułożone warstwami w żeliwnym garnku, doprawione do smaku solą i pieprzem zabierano ze sobą w pole. Garnek przykrywano wyciętym kawałkiem darni i prażono na rozpalonym ognisku. W 2013 roku prażonki polańskie zostały wpisane na listę produktów tradycyjnych województwa małopolskiego.

20 Tężnia solankowa

Tężnia solankowa to konstrukcja z drewna drzew iglastych i gałęzi, zazwyczaj tarniny, na które sypłwa pompowana ku górze solanka, czyli woda zawierająca dużą liczbę jonów sodowych, soli magnezowych oraz związków jodu i bromu. Najintensywniejsze parowanie solanki następuje w czasie słonecznego i wietrznego dnia, najmniejsze, gdy pada deszcz. Nocą zanika niemal zupełnie. Tężnia w Polance Wielkiej ma kształt prostokąta o wymiarach 3,6 x 6,3 m i wysokości do pomostu 4 m.

21 Pumptrack naprzeciwko Parku Rekreacyjnego

Tor pumptrack to asfaltowy tor składający się z garbów i zakrętów profilowanych. Nazwa pump track wiąże się z ruchem podczas pompowania (pumping motion), kiedy poruszając się na torze sylwetka cyklisty wykonuje ruch „góra-dół”. Tor ma powierzchnię 780 m² oraz 243 m długości.

22 Kościół pw. św. Mikołaja

Drewniany kościół pw. św. Mikołaja w Polance Wielkiej pochodzi prawdopodobnie z I połowy XVI wieku. Do dziś pozostał murowany fragment świątyni, kawałek ściany w dawnej zakrystii.

Istnieją domniemania, że świątynia pochodzi z XIII wieku, a szesnastowieczna jest jedynie dobudowana później wieża, której zwieńczenie stanowi obeliskowy hełm klasycystyczny. W drewnianej wieży, pełniącej rolę dzwonnicy, wisi dzwon z 1413 roku. Kościół znajduje się na Szlaku Architektury Drewnianej województwa małopolskiego.

OSIEK

Gmina Osiek – namiot symbolizuje bogate zaplecze turystyczne oraz tereny sprzyjające rodzinnemu wypoczynkowi.

23 Izba Regionalna Doliny Karpia

Izba Regionalna Doliny Karpia w Osieku posiada bogatą kolekcję przedmiotów użytkowych, rękodzieła i sztuki, na przykład starych żelazek, obrazów, zegarów, unikatowych druków i wielu innych. Znaczącą część zgromadzonych eksponatów stanowią przedmioty związane z hodowlą karpia osieckiego np. wóz, którym w XIX wieku przewożono karpie. Izba powstała z inicjatywy i w oparciu o prywatne zbiory pana Mariana Kocemby, który pełni również funkcję przewodnika po Izbie. Izba Regionalna Doliny Karpia należy do Ekomuzeum Doliny Karpia - sieci atrakcji w terenie prezentujących „żywe” dziedzictwo przyrodnicze, historyczne i kulturowe Doliny Karpia.

24 Oskar de Rudno Rudziński

Hodowla ryb stawowych w Osieku, podobnie jak w znacznej części księstwa oświęcimskiego, do którego ta miejscowość od początku należała, datuje się co najmniej od XIV wieku. Gospodarka rybacka uległa radykalnej poprawie po 1885 roku, kiedy to majątek osiecki wraz ze 140 ha stawów nabył od hrabiów Borkowskich ziemianin Oskar de Rudno Rudziński. Obdarzony niezwykłą energią i wytrwałością, korzystając z głębokiej wiedzy fachowej, doprowadził dobra osieckie do rozkwitu i wysokiego

stopnia intensywności we wszystkich możliwych dziedzinach. Na specjalne podkreślenie zasługuje wkład Oskara Rudzińskiego w rozwój gospodarki stawowej i uzyskanie słynnego szczepu karpia osieckiego. W 2014 roku karp osiecki został wpisany na listę produktów tradycyjnych województwa małopolskiego.

25

Karp przestrzenny na ścieżce rowerowej przy kompleksie hotelowym MOLO

Dolina Karpia jest historycznym regionem hodowli karpia, z którym utożsamiają się mieszkańcy 7 gmin Doliny Karpia. Dlatego znak promocyjny Doliny Karpia został oparty na rybie – karpie – zapisanym w formie kolorowego witraża. Powstały znak promocyjny ma znaczenie symboliczne: mnogość kolorów nawiązuje do łuski karpia, 8 kolorów zastosowanych w znaku oznacza otwartość 7 gmin Doliny Karpia na dodatkową gminę, kolory zielone nawiązują

do bogactwa przyrodniczego Doliny Karpia, a niebieskie do czystego powietrza i stawów hodowlanych zasilanych wodami górskimi. Dodatkowo ważna jest sama symbolika zapisu, dawniej ważne rzeczy zapisywano na witrażach. Znak marki lokalnej Dolina Karpia został opatentowany w Urzędzie Patentowym Rzeczypospolitej Polskiej w 2015 roku. Bazując na znaku promocyjnym Doliny Karpia w każdej z 7 gmin Doliny Karpia powstały przestrzenne, kolorowe karpie zgodne z Systemem Identyfikacji Wizualnej Doliny Karpia.

26

Pałac w Osieku

Zespół pałacowo – parkowy w Osieku pochodzi z II połowy XVIII wieku. Około 1850 roku został gruntownie przebudowany na styl orientalny. Do szczególnych osobliwości należy sala „mauretańska” bogato ozdobiona „wschodnimi” detalami, jedna z piękniejszych w Polsce, bogato zdobiona dekoracją stiukową. W projektowaniu tego budynku uczestniczył Franciszek Maria Lanci. Pałac otoczony

jest obszernym ogrodem krajobrazowym z I połowy XIX wieku. W parku stoi kilka klasycystycznych i neogotyckich zabudowań mieszkalnych i gospodarczych, między innymi klasycystyczna stajnia z czterokolumnowym portykiem i neogotycka oficyna z okrągłą basztą z 1843 roku, zwana kasztelem.

SPYTKOWICE

Gmina Spytkowice – rower symbolizuje ośrodek sportu i zdrowia, liczne ścieżki rowerowe i dydaktyczne, doskonałe warunki do uprawiania Nordic Walking.

27 Starorzecze

Starorzecze, czyli jezioro meandrowe, jest fragmentem dawnego meandru oddzielonego groblą od nowego koryta rzecznego. Powstaje wskutek przerwania szyi meandru pod wpływem wysokiego stanu wód, co prowadzi do wyprostowania biegu rzeki. Początkowo jest wypełnione wodą, stopniowo ulega zasypaniu i zamuleniu, zarastaniu roślinnością. Na terenie gminy Spytkowice na powierzchni ponad 40 ha zgrupowane są największe i najlepiej zachowane starorzecza Wisły (tzw. wiślicka) w województwie małopolskim. W skład systemu wchodzi wiślicko Miejsce, Oko i Krajskie. Zbiorniki są częściowo ze sobą połączone, a starorzecze Miejsce jest połączone rowem z rzeką Wisłą. Stanowią one typowy przykład ekosystemów wodnych zasiedlanych przez liczne gatunki ptactwa wodno-błotnego oraz płazów. Obszar ten chroniony jest jako ostoja sieci Natura 2000 (PLH120084 Wiślicka).

28 Buk zwyczajny

Górki Bachowskie i Spytkowskie to niezwykle urokliwy, silnie pagórkowaty teren porośnięty kwaśną buczyną niżową, nadającą mu parkowy charakter. W buczynie porastającej Górki, w zwartym i niemal równikowym drzewostanie dominuje buk zwyczajny – drzewo o charakterystycznej srebrzystoszarej, gładkiej korze i prostym pniu. Liście buka – duże i eliptyczne skutecznie ograniczają dostęp promieni słonecznych do dna lasu. Charakterystyczne są owoce buka – oleiste orzeszki, tzw. bukiew. Od wieków karmiono nimi zwierzęta domowe, bardzo chętnie zjadają je też zwierzęta leśne (zwłaszcza wiewiórki, popielice, myszy, dziki, a także ptaki np. sójki) odgrywając ważną rolę w rozprzestrzenianiu się tego gatunku.

29 Muzeum Regionalne w Bachowicach

Muzeum Regionalne w Bachowicach powstało w miejscu dawnej Żeńskiej Szkoły Gospodarczej im. Królowej Jadwigi założonej w 1910 roku. Przez 25 lat szkołę ukończyło około 500 uczennic. W 1938 roku decyzją władz oświatowych szkołę przeniesiono do Spytkowic. Aby wykorzystać istniejące budynki ksiądz Franciszek Gołba utworzył w tym miejscu Szkołę Rzemieślniczą dla chłopców. Oficjalne otwarcie Muzeum miało miejsce 11 czerwca 2017 roku. Zostały w nim zgromadzone

przedmioty, pamiątki i eksponaty upamiętniające trzy ważne dla naszych okolic i historii osoby tj.: ks. Prałata dr. Franciszka Gołbę - oddanego sercem i życiem społecznika wspierającego w okresie międzywojennym rozwój oświaty, rolnictwa i rzemiosła, budowniczego kościoła parafialnego, Sługę Bożego o. Rudolfa Warzechę oraz dr. Franciszka Stefczyka - założyciela Spółdzielczych Kas Oszczędnościowo Kredytowych.

30 Kotewka orzech wodny

Kotewka orzech wodny (*V. Trapanatans* L.) to roślina jednoroczna, zakorzeniona w dnie zbiornika, o liściach pływających po powierzchni wody zebranych w rozety o średnicy od 5 do 60 cm. Pojedynczy osobnik może wytworzyć do kilkunastu rozet. Listki zaopatrzone są w długie, silnie rozdęte ogonki wypełnione powietrzem, które spełniają rolę pływaków. Rozety połączone są z korzeniami

długą, nitkowatą łodygą. Kwiaty koloru białego są drobne i niepozorne, kwitną od maja do września. Bardzo charakterystyczne są natomiast nasiona - orzechy o średnicy około 2,5 cm z czterema długimi, ostrymi wyrostkami zakończonymi zadziorkami służącymi do rozsiewania przez zwierzęta.

DOLINA KARPIA

Stowarzyszenie Dolina Karpia

32-640 Zator, ul. Rynek 2

biuro@dolinakarpia.org

www.dolinakarpia.eu

Zdjęcia: Darek Czernek, Marcin Gałek, Marcin Karetta, Grzegorz Pyjós, Piotr Rymarowicz,
arch. Energylandii, arch. UG Tomice, Stowarzyszenia Dolina Karpia, Zatorland.

„Europejski Fundusz Rolny na rzecz Rozwoju Obszarów Wiejskich: Europa inwestująca w obszary wiejskie”,
Instytucja Zarządzająca PROW 2014-2020 - Minister Rolnictwa i Rozwoju Wsi.
Materiał opracowany przez Stowarzyszenie Dolina Karpia, współfinansowany ze środków Unii Europejskiej w ramach poddziałania
„Wsparcie na wdrażanie operacji w ramach strategii rozwoju lokalnego kierowanego przez społeczność”
Programu Rozwoju Obszarów Wiejskich na lata 2014-2020.